

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 18 grudnia 2024 r.,
sprawy **M. W.**
skazanego z art. 162 § 2 k.k. i in.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim
z dnia 27 marca 2024 r., sygn. akt IV Ka 127/24
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Opocznie
z dnia 20 listopada 2023 r., sygn. akt II K 5/23.

p o s t a n o w i ł

- I. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- II. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć
skazanego.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

M. W. został oskarżony o to, że:

1. w nocy z 30 czerwca na 1 lipca 2022 r. w rejonie Z. w miejscowości P., gm. M. ,
woj. [...] naraził małoletnich W. Ż. , K. P. , D. P. , Z. S. , K. S. , J. K. , J. A. , J.
I. i V. M., mających w dacie czynu 17 lat lub mniej, na bezpośrednie

niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w ten sposób, że będąc osobą zobowiązaną do opieki nad w/w na podstawie ustnych umów z ich opiekunami prawnymi i zobowiązanym do opieki i zapewnienia im bezpieczeństwa jako organizator obozu survivalowego dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego Zespołu Szkół im. S. w T., w ten sposób że sprawował opiekę nad w/w małoletnimi spożywając alkohol oraz zezwolił w/w małoletnim na spożywanie alkoholu, w następstwie czego poprzez naruszanie reguł ostrożności wymaganych w danych okolicznościach oraz brak należytego nadzoru nad w/w małoletnimi dopuścił do wejścia do wody W. Ż. znajdującego się w stanie nietrzeźwości tj. 2,60 promila alkoholu we krwi, czym nieumyślnie spowodował jego śmierć w wyniku utonięcia, tj. o czyn z art. 160 § 2 k.k. w zb. z art. 155 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

2. w nocy z 30 czerwca na 1 lipca 2022 r. w rejonie Z. w miejscowości P., gm. M. , woj. [...] nie udzielił pomocy W. Ż. , który będąc w stanie nietrzeźwości tj. 2,60 promila alkoholu we krwi i nie umiejąc pływać wszedł do Z. i zaczął się topić, a zatem znalazł się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w ten sposób, że zaniechał wezwania odpowiednich służb ratunkowych oraz zabronił innym uczestników obozu ich wezwanie, czym opóźnił podjęcie działań ratunkowych wobec zaginionego W. Ż. , tj. o czyn z art. 162 § 1 k.k.
3. w okresie od 30 czerwca do 22 lipca 2022 r. w rejonie Z. w miejscowości P., gm. M. , woj. [...] oraz w miejscowości T. i P., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru chcąc, aby K. P., D. P., Z. S. , K. S., J. K., J. A., J. I. i V. M. złożyli fałszywe zeznania mające służyć za dowód w postępowaniu karnym [...] nadzorowanym przez Prokuraturę Rejonową w Opocznie w sprawie nieumyślnego spowodowania śmierci W. Ż. w rozmowach bezpośrednich oraz za pośrednictwem komunikatorów internetowych podżegał ich do złożenia fałszywych zeznań polegających na ustaleniu wersji wydarzeń, iż nikt z uczestników obozu survivalowego

odbywającego się nad zalewem S. w okresie od 29 czerwca do 1 lipca 2022 r. w m-ci P. nie spożywał alkoholu oraz że W. Ż. oddalił się z obozowiska podczas, gdy wszyscy uczestnicy spali i nikt nie widział momentu jego wejścia do wody i utonięcia tj. o czyn z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k. w zw. art.12 § 1 k.k.

4. w okresie od 29 czerwca do 1 lipca 2022 r. w rejonie Z. w miejscowości P., gm. M., woj. [...] oraz w miejscowości T., P., rozpijał małoletnich mających w dacie czynu 17 lat lub mniej tj. W. Ż. , K. P. , D. P. , Z. S. , K. S., J. K. , J. A. , J. I. i V. M. dostarczając im napoje alkoholowe, w postaci wódki, wina i piwa, tj. o czyn z art. 208 k.k.

Sąd Rejonowy w Opocznie wyrokiem z 20 listopada 2023 r., sygn. akt II K 5/23:

1. oskarżonego M. W. uznał za winnego zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu z pkt. I, za który wymierzył mu karę 2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
2. oskarżonego M. W. uznał za winnego zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu z pkt. II, za który wymierzył mu karę 2 lata pozbawienia wolności;
3. oskarżonego M. W. uznał za winnego zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu z pkt III, za który wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
4. oskarżonego M. W. uznał za winnego zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu z pkt. IV, za który wymierzył mu karę 4 miesiące pozbawienia wolności;
5. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzeczone wobec oskarżonego w pkt. 1-4 kary pozbawienia wolności połączył i wymierzył M. W. karę łączną 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
6. na podstawie art. 41 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz zajmowania stanowiska i wykonywania zawodu albo działalności związanych z wychowaniem, edukacją, opieką nad małoletnimi na okres 5 lat,
7. na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności okres jego rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie, to jest tymczasowego aresztowania od dnia 22 lipca 2022 r. godz. 17:30 do nadal;

8. wymierzył oskarżonemu opłatę w wysokości 400 zł oraz obciążył go kosztami postępowania w kwocie 11.948,11 zł.

Apelację od wyroku Sądu I instancji wniósł pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego i obrońca oskarżonego.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

1. obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie niezwiązanym z kwalifikacją prawną czynu zarzucanego oskarżonemu:

1. art. 46 § 1 k.k. - poprzez jego błędne niezastosowanie i zaniechanie orzeczenia w przedmiocie środka kompensacyjnego od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego R. Ż., podczas gdy orzeczenie w przedmiocie środka kompensacyjnego było obligatoryjne wobec złożonego przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego pisemnego wniosku w tym przedmiocie;

2. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wyroku:

3. art. 410 k.p.k. - poprzez nieuczynienie podstawą wyrokowania ujawnionego

na rozprawie 22 czerwca 2023 roku pisemnego wniosku o orzeczenie wobec oskarżonego środka kompensacyjnego na rzecz oskarżyciela posiłkowego R. Ż., co miała wpływ na treść wyroku w zakresie w jakim uczynienie tego wniosku podstawą wyrokowania czyniłoby obligatoryjnym zastosowanie art. 415 § k.p.k. i orzeczeniem w przedmiocie środka

kompensacyjnego;

4. art. 415 § 1 k.p.k. - poprzez jego błędne niezastosowanie i zaniechanie orzeczenia w przedmiocie środka kompensacyjnego od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego R. Ż. , podczas gdy orzeczenie w przedmiocie środka kompensacyjnego było obligatoryjne wobec złożonego przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego pisemnego wniosku w tym przedmiocie;

5. rażąco niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego w pkt. 3 (czyn wyczerpujący dyspozycję art. 18 § 2 w zw. z art. 233 § 1 k.k. w zw. z art. 12 par. 1 k.k.) kary pozbawienia wolności w wymiarze dolnej granicy zagrożenia ustawowego tj. 6 miesięcy, podczas gdy wynikającą z wyroku okolicznością, pominiętą przy wymierzeniu kary za ten czyn jest to, że oskarżony naraził aż 8 osób na ujemne konsekwencje prawne (postępowania wobec nieletnich), co powinno mieć wpływ na surowość orzeczonej kary i skutkować orzeczeniem kary jednostkowej za ten czyn w wymiarze nie niższym niż 1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
6. rażąco niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego w pkt 4 (czyn wyczerpujący dyspozycję art. 208 k.k.) kary pozbawienia wolności w wymiarze 4 miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy za wymierzeniem surowszej kary w wymiarze nie niższym niż 1 rok pozbawienia wolności za ten czyn przemawia:
 7. ilość rozpijanych małoletnich (wszyscy małoletni uczestnicy obozu);
 8. rodzaj i ilość spożywanego alkoholu (wódka ok. 6l, wino, piwo);
9. wynikająca z zeznań świadków, w tym zeznań W. M. złożonych na rozprawie 6 listopada 2023 r. okoliczność w postaci skrajnie nieodpowiedzialnego zachowania oskarżonego, który dawał przyzwolenie nietrzeźwym małoletnim na kąpanie się w wodzie, a nadto wynikająca z zeznań świadków okoliczność, iż oskarżony położył się spać, gdy małoletni przebywający nad zalewem nie spali i byli nietrzeźwi;
10. wynikająca z zeznań świadków, w tym zeznań W. M. złożonych na rozprawie 6 listopada 2023 r. okoliczność, iż nie był to pierwszy wyjazd, na którym oskarżony pozwalał małoletnim na picie alkoholu, zaś podczas przedmiotowego obozu nad zalewem S. rozpijanie małoletnich rozciągało się w czasie na dwa dni z rzędu.

Obrońca oskarżonego zaskarżając wskazany wyrok w całości, zarzucił:

- obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu tj. art. 160 § 2 k.k. poprzez przyjęcie, że wyjazd oskarżonego z pokrzywdzonymi miał charakter obozu, zaś oskarżony przyjął na siebie dobrowolnie obowiązek opieki nad jego uczestnikami, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że wyjazd miał charakter nieformalny i niezorganizowany, nie miał on odpłatnego charakteru, zaś oskarżony jechał na niego jako kolega czy też przyjaciel, a nie opiekun, zaś inne wyjazdy pokrzywdzonych z udziałem M. W. wyglądały w zupełnie inny sposób- konieczne zgody rodziców, charakter odpłatny, zajęcia były stricte survivalowe;
- obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu tj. art. 160 § 1 k.k. poprzez przyjęcie, że oskarżony wypełnił swoim zachowaniem znamiona ww. przestępstwa podczas gdy z okoliczności sprawy wynika, że W. Ż. na skutek utonięcia nie zostałby uratowany nawet wtedy, gdyby poszukiwała go większa liczba osób, a czas dojazdu służb ratowniczych nie nastąpiłby szybko a dopiero po upływie co najmniej kilkudziesięciu minut (20 i więcej);
- obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 410 w zw. art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów z zeznań świadka J. .S , która nie wskazała, jak wynika to z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, z jakimi instytucjami szkoła, do której uczęszczali pokrzywdzeni miała podpisane umowy, gdyż nie posiadała pełnej wiedzy na ten temat;
- obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 410 w zw. art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów z zeznań świadka R. Ż. i oparcie wyroku na ww. dowodzie z zeznań świadka, podczas gdy jego zeznania znacznie się różnią od faktów ustalonych przez Sąd m.in. w zakresie jego wiedzy o problemach alkoholowych syna;
- obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 410 w zw. art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów w postaci informacji o założeniu przez A. I. grupy na komunikatorze [...], gdzie w dniu 5 lipca 2022.r a więc przed złożeniem przez nich zeznań w postępowaniu przekazywała konkretne, niezgodne ze stanem faktycznym treści

m.in. informując o znalezieniu telefonu W. Ż. , powoływała się również na znajomości w Policji, wszystkim niepełnoletnim uczestnikom wyjazdu, których przekaz mógł wskazywać na fakt nieuprawnionego wpływania przez nią jako osobę dorosłą na treść zeznań oraz zachowanie pokrzywdzonych, a które to treści zostały odebrane przez niektórych z nich jako wymuszanie określonych zachowań na nich, co w konsekwencji mogło wpłynąć na ich postawy;

- obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 423 § 1 i 2 k.p.k. w zw. 6 k.p.k. w zw. z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP i w zw. z art. 6 ust. 3 Konwencji o Ochronie praw Człowieka i Podstawowych wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. poprzez pominięcie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku powodów, dla których Sąd uznał zeznania V. M. w pełni za wiarygodne mimo że sam Sąd zauważył, iż zeznania te w szczegółach różniły się między sobą — te które zostały złożone na Policji oraz w ... - na stronie 12 uzasadnienia wyroku znajduje się zakończony w ww. sposób fragment, którego nie sposób ani uzupełnić ani tym bardziej się do niego odnieść;

- obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. naruszenie art. 183 k.p.k. poprzez pominięcie przez Sąd oświadczenia świadka o skorzystaniu z prawa do odmowy zeznań i odebranie zeznań od świadka Z. S. mimo sygnalizowanych przez nią informacji, iż jest w związku z oskarżonym zaś w Sądzie Rejonowym w Opocznie toczy się wobec świadka postępowanie w Wydziale Rodzinnym i Nieletnich dotyczące możliwości składania przez świadka fałszywych zeznań, mimo że w uzasadnieniu wyroku Sąd jednak uznał, że M. W. był osobą najbliższą dla Z. S. (str. 23 uzasadnienia);

- obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 200 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego obrońcy związanego z wydaniem przez biegłego opinii uzupełniającej w zakresie czasu zgonu i mechanizmów zgonu W. Ż. , która to opinia udzieliła by odpowiedzi na pytanie w jakim czasie mógł nastąpić zgon W. Ż. przy założeniu, że nastąpił on na skutek utonięcia i jaki był okres, w którym można było realnie pomóc tonącemu, mimo że odpowiedź na powyższe pytanie była znacząca dla ustalenia czy rzeczywiście działania, które podejmował oskarżony po tym, jak W. Ż. znalazł się w wodzie nie były wystraszające, jak to uznał Sąd w zaskarżonym wyroku;

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż wyjazd, w którym uczestniczyli oskarżony i pokrzywdzeni nad Z. S. w czerwcu 2022 r. był obozem survivalowym, podczas gdy z żadnych dowodów nie wynika, że ww. wyjazd miał charakter obozu — ani obozu survivalowego ani tym bardziej zorganizowanego;
- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż każdy wyjazd, gdzie nie ma zapewnionego zorganizowanego noclegu lub wyżywienia to wyjazd survivalowy, podczas gdy survival to inaczej sztuka przetrwania w okolicznościach dzikiej przyrody, rodzaj aktywności człowieka skierowanej na gromadzenie wiedzy i umiejętności związanych z przetrwaniem w warunkach ekstremalnych, zaś uczestnicy wyjazdu nie musieli zdobywać jedzenia w lesie, zaś podczas wyjazdu nie zdobywali wiedzy o przetrwaniu w trudnych warunkach, zaś ich aktywność skupiała się jedynie na zabawie;
- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż podczas spotkania uczestników wyjazdu w T. w lipcu 2022 r. uzgadniana była wspólna wersja, jaka ww. osoby mają przedstawić policji, podczas gdy powyższe nie wynika z zeznań świadków, zwłaszcza J. I. , który wskazał, że nie uczestniczył w tym spotkaniu, a tylko przyjechał na chwilę po swoje rzeczy, ani wyjaśnień oskarżonego, zaś w rzeczywistości uczestnicy wyjazdu rozmawiali jedynie o rzeczywistym przebiegu wypadków oraz o swoich odczuciach;
- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż oskarżony przyjął na siebie obowiązek opieki nad uczestnikami wyjazdu nad Z. S. podczas, gdy powyższa konstatacja nie wynika z zeznań żadnego ze świadków, ani tym bardziej wyjaśnień oskarżonego;
- rażącą niewspółmierność kary z uwagi na orzeczenie kar jednostkowych oraz środka karnego, szczególnie wymienionych w pkt 1 i 2 wyroku w wysokości nie uzasadniającej jej wymierzenia w blisko górnych granicach kar.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z 27 marca 2024 r., sygn. akt IV Ka 127/24:

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:
 - uchylił rozstrzygnięcie o karze łącznej zawarte w pkt. 5;
 - uniewinnił oskarżonego M. W. od czynu zarzucanego mu w pkt. II aktu oskarżenia, a przypisanego w pkt. 2 wyroku;

- podwyższył orzeczoną w pkt. 4 karę pozbawienia wolności do 1 roku;
 - na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 k.k. orzeczone wobec oskarżonego jednostkowe kary pozbawienia wolności połączył i wymierzył oskarżonemu karę łączną w wymiarze 4 lat pozbawienia wolności;
 - na podstawie art. 46 § 1 k.k. w związku ze skazaniem za czyn zarzucany w pkt. I aktu oskarżenia, a przypisany w pkt. 1 wyroku zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego R. Ż. kwotę 200.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę;
2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy;
 3. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 20 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych w postępowaniu odwoławczym oraz wymierzył mu kwotę 400 zł tytułem opłaty za obie instancje.
- Kasację od tego wyroku wniósł obrońca skazanego, którzy zaskarżając go w całości, zarzucił:
1. rażące naruszenie art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. polegające na nienależytym rozpoznaniu zarzutu obrazy przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu, zawartego w *petitum* apelacji obrońcy M. W. , tj. art. 160 § 2 k.k. poprzez przyjęcie, że wyjazd oskarżonego z pokrzywdzonymi miał charakter obozu, zaś oskarżony przyjął na siebie dobrowolnie obowiązek opieki nad jego uczestnikami, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, że wyjazd miał charakter nieformalny i niezorganizowany, nie miał on odpłatnego charakteru, zaś oskarżony jechał na niego jako kolega czy też przyjaciel, a nie opiekun, zaś inne wyjazdy pokrzywdzonych z udziałem M. W. wyglądały w zupełnie inny sposób - konieczne zgody rodziców, charakter odpłatny, zajęcia były stricte survivalowe;
 2. rażące naruszenie art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. polegające na nienależytym rozpoznaniu zarzutu obrazy przepisów postępowania karnego, mającej wpływ na treść orzeczenia, zawartego w *petitum* apelacji obrońcy, a dotyczącego naruszenia art. 410 k.p.k. w zw. art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów w postaci informacji o założeniu przez A. I. grupy na komunikatorze messenger, gdzie w dniu 5 lipca 2022 r.

a więc przed złożeniem przez nich zeznań w postępowania przekazywała konkretne, niezgodne ze stanem faktycznym treści min. informując o znalezieniu telefonu W. Ż. , powoływała się również na znajomości w policji, wszystkim niepełnoletnim uczestnikom wyjazdu, których przekaz mógł wskazywać na fakt nieuprawnionego wpływania przez nią jako osobę dorosłą na treść zeznań oraz zachowanie pokrzywdzonych, a które to treści zostały odebrane przez niektórych z nich jako wymuszanie określonych zachowań na nich, co w konsekwencji mogło wpłynąć na ich postawy;

3. rażące naruszenie art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. polegające na nienależytym rozpoznaniu zarzutu obrazy przepisów postępowania karnego, mającej wpływ na treść orzeczenia, zawartego w *petitum* apelacji obrońcy, a dotyczącego naruszenia m. in. art. 410 k.p.k. polegające na dokonaniu oceny wiarygodności i mocy zebranego materiału dowodowego z pokrzywdzeniem oskarżonego i pominięciem faktów i dowodów świadczących na jego korzyść;
4. rażące naruszenie art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. polegające na nienależytym rozpoznaniu zarzutu obrazy przepisów postępowania karnego, mającej wpływ na treść orzeczenia, zawartego w *petitum* apelacji obrońcy, a dotyczącego naruszenia przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 423 § 1 i 2 k.p.k. w zw. 6 k.p.k. w zw. z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP i w zw. z art. 6 ust. 3 Konwencji o Ochronie praw Człowieka i Podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. poprzez pominięcie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku powodów, dla których Sąd uznał zeznania V. M. w pełni za wiarygodne mimo, że sam Sąd zauważył, iż zeznania te w szczegółach różniły się między sobą - te które zostały złożone na policji oraz w ... - na stronie 12 uzasadnienia wyroku znajduje się zakończony w ten sposób fragment, którego nie sposób ani uzupełnić ani tym bardziej się do niego odnieść;
5. rażące naruszenie art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. polegające na nienależytym rozpoznaniu zarzutu obrazy przepisów postępowania karnego, mającej wpływ na treść orzeczenia, zawartego w *petitum* apelacji obrońcy, a dotyczącego naruszenia art. 183 k.p.k. poprzez pominięcie przez Sąd

oświadczenia świadka o skorzystaniu z prawa do odmowy zeznań i odebranie zeznań od świadka Z. S. mimo sygnalizowanych przez nią informacji, iż jest w związku z oskarżonym zaś w Sądzie Rejonowym w Opocznie toczy się wobec świadka postępowanie w Wydziale Rodzinnym i Nieletnich dotyczące możliwości składania przez świadka fałszywych zeznań, mimo że w uzasadnieniu wyroku Sąd jednak uznał, że M. W. był osobą najbliższą dla Z. S. (s. 23 uzasadnienia);

6. rażące naruszenie art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. polegające na nienależytym rozpoznaniu zarzutu rażącej niewspółmierności kary poprzez orzeczenie kar jednostkowych oraz środka karnego, szczególnie wymienionych w pkt. 1 wyroku w wysokości nie uzasadniającej jej wymierzenia w blisko górnych granicach kary;
7. naruszenie art. 46 § 1 k.k. poprzez zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 200.000 zł a więc w kwocie wskazanej przez oskarżyciela posiłkowego i w żaden sposób nie miarkowanej mimo, że Sąd uniewinnił M. W. od zarzutu opisanego w pkt. 2 aktu oskarżenia będącym podstawą do procedowania zadośćuczynienia na podstawie art. 46 k.k. bez wcześniejszej weryfikacji możliwości zarobkowych, finansowych, rodzinnych i zdrowotnych skazanego.

Wskazując na powyższe zarzuty obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Rejonowego w Opocznie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Prokurator Rejonowy w Opocznie w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, dlatego podlegała oddaleniu na posiedzeniu, zgodnie z art. 535 § 3 k.p.k.

Przedmiotem zaskarżenia kasacją, w myśl art. 519 k.p.k., może być tylko wyrok sądu odwoławczego, zaś strona wnosząca kasację jest zobligowana do wykazania, jakie rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść zapadłego rozstrzygnięcia uchybienia prawa nastąpiły wskutek niewłaściwego przeprowadzenia kontroli instancyjnej (art. 523 § 1 k.p.k.). W sytuacji podniesienia

zarzutu naruszenia art. 433 § 2 k.p.k., zakwestionowanie standardu kontroli instancyjnej wymaga precyzyjnego wykazania, które z zarzutów apelacyjnych nie zostały rzetelnie bądź w ogóle rozpoznane przez sąd odwoławczy, oraz że uchybienie takie mogło mieć istotny wpływ na treść zapadłego rozstrzygnięcia.

Pomimo, że w kasacji obrońca wskazał na naruszenie prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., to jednak jego zastrzeżenia, choć oczywiście formalnie dopuszczalne, w rzeczywistości okazały się nieuprawnioną próbą spowodowania przed Sądem Najwyższym ponownej kontroli orzeczenia Sądu I instancji. Z tych oczywistych zatem względów, zarzuty z pkt. 1- 6 nie mogły wywołać skutku zgodnego z celem kasacji, tym bardziej że przywołane na ich poparcie argumenty były już wcześniej przedmiotem weryfikacji przez Sąd odwoławczy.

Z pisemnych motywów wyroku tego Sądu wynika w sposób jednoznaczny, że nie tylko rozpoznano i poddano kontroli wszystkie zarzuty podniesione w apelacjach, a więc także w apelacji obrońcy, ale również wyjaśniono z jakich powodów i w jakim zakresie zarzuty odwoławcze nie zasługiwały na uwzględnienie. Brak akceptacji przez stronę dla przeprowadzonej kontroli odwoławczej, nie jest natomiast wystarczający do tego, aby stwierdzić iż Sąd odwoławczy postąpił wbrew wymogom art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. Lektura podniesionych w kasacji zarzutów skłania natomiast wręcz do wniosku, że pod pozorem podniesienia dopuszczalnych formalnie zarzutów naruszenia prawa procesowego, obrońca kwestionuje dokonane ustalenia faktyczne, czego w trybie kasacji czynić nie można.

W realiach niniejszej sprawy należy wskazać, że Sąd odwoławczy poddał weryfikacji przeprowadzoną przez Sąd Rejonowy ocenę poszczególnych źródeł dowodowych, skontrolował ustalenia faktyczne oraz prawnokarną ocenę zachowania M. W. , nie znajdując racjonalnych powodów, aby zakwestionować, iż oskarżony ten dopuścił się przestępstwa wyczerpującego dyspozycję art. 160 § 2 k.k. w zb. z art. 155 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (pkt 1 wyroku SR).

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku stwierdził, iż nie akceptuje tezy, jakoby wyjazd zorganizowany przez oskarżonego, w którym wzięli udział wskazani niepełnoletni, w tym W. Ż. , miał mieć

charakter nieformalny, niezorganizowany, a M. W. występował w roli przyjaciela czy kolegi, nie zaś opiekuna tej grupy. Przeczyły temu zwłaszcza takie okoliczności jak to, że rodzice nastolatków byli przekonani o tym, że ich dzieci wyjeżdżają na obóz zorganizowany przez oskarżonego, na co wyrazili oni przyzwolenie i ustną aprobatę. Niektórzy z nich, dostarczyli dzieci do miejsca zbiórki, czy tak jak np. matka J. K., odwieźli je na miejsce obozu.

Warto także przypomnieć, że jak ustalił Sąd Rejonowy, rodzice znali wcześniej oskarżonego z zajęć paramilitarnych organizowanych na terenie szkoły i nie był to pierwszy obóz przez niego organizowany. W odbiorze zewnętrznym był więc postrzegany jako opiekun nie tylko przez samych rodziców ale i uczestników tego wyjazdu. Był również jedyną osobą pełnoletnią, która – jak podkreślały zgodnie Sądy obu instancji – wzięła na siebie dobrowolnie obowiązek opieki nad jego uczestnikami. Bez znaczenia jest natomiast okoliczność, że obóz ten nie był odpłatny, nie został również nigdzie zarejestrowany, był prywatną inicjatywą wymienianego, gdyż nie organizowała go fundacja na rzecz obronności i bezpieczeństwa kraju C., gdzie był on formalnie zatrudniony. Okoliczności te nie wykluczają zatem faktu, że oskarżony mógł i pełnił rolę gwaranta – opiekuna nad jego niepełnoletnimi uczestnikami.

Sąd II instancji miał zatem pełne podstawy by podzielić ustalenia Sądu I instancji, odnośnie roli jaką na obozie pełnił oskarżony i za kogo był konkretnie odpowiedzialny.

Sąd odwoławczy odniósł się także do oceny poszczególnych dowodów, w tym eksponowanych przez obrońcę zeznań V. M. . Sąd Okręgowy dostrzegł, iż uzasadnienie zaskarżonego wyroku w tym akurat zakresie okazało się niepełne i niedokończone, niemniej jak tłumaczył, okoliczność ta nie wskazywała na wpływ uchybienia na wydane w tej sprawie orzeczenie. Uzupełniając można dodać, że świadek przedstawiła okoliczności związane z samym wyjazdem nad Z. S. oraz późniejszym kontaktem jego uczestników już po utonięciu W. Ż. , co – jak ustalił zwłaszcza Sąd I instancji - korespondowało z resztą osobowego materiału dowodowego. V. M. jako jedyna była też przy tym, jak tonął jej kolega. Wartość relacji tego świadka była więc niewątpliwa, jednakże brak ich kompletnego i całościowego pisemnego rozważenia, nie wpływał w żaden znaczący sposób na

ustalenia faktyczne i odpowiedzialność oskarżonego. Obrońca nie wykazał również, aby poprzez tę ułomność uzasadnienia, naruszono podstawowe gwarantowane konstytucją czy aktami międzynarodowymi prawa oskarżonego.

Jeśli zaś idzie o relacje Z. S. , to w pełni trafnie Sąd II instancji skonstatował, iż jako dziewczyna oskarżonego, nie miała statusu „osoby najbliższej” wobec M. W. i tym samym nie korzystała z przywilejów wynikających z art. 183 k.p.k., czy też art. 182 k.p.k. Użyte natomiast przez Sąd Rejonowy sformułowanie, że oskarżony był osobą najbliższą dla świadka, zostało wyłącznie dla określenia, iż był jej chłopakiem, przyjacielem i dowódcą, czego nie należy utożsamiać z osobą najbliższą w rozumieniu przywołanych przepisów.

Wskazać również należy, że przytoczony wyżej termin posiada własną definicję ustawową, czego zdaje się nie dostrzegać skarżący. Zgodnie bowiem z art. 115 § 11 k.k., osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu. Przepis ten nie może być natomiast interpretowany w sposób rozszerzający, dlatego dziewczyna albo przyjaciółka, nie spełnia warunku zaliczenia jej do osób najbliższych w rozumieniu art. 183 k.p.k. i art. 182 k.p.k. Nie można bowiem w takim wypadku mówić o wymaganym przez art. 115 § 11 k.k. stosunku wynikającym z pozostawania we wspólnym pożyciu, co należy wiązać z sumą więzi ekonomicznej, psychicznej (uczuciowej) oraz fizycznej.

Z treści pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wynika także, że jedyna próba ustalenia wspólnej wersji wydarzeń, którą następnie uczestnicy obozu mieli przedstawić organom ścigania, miała miejsce podczas ich wspólnego spotkania w T. w lipcu 2022 r., zaś wiodącą rolę w tym procederze miała odegrać Z. S. oraz oskarżony. Jak podkreślał Sąd Okręgowy, to skarżący w tym aspekcie w sposób zupełnie dowolny traktuje relacje świadków i manipuluje faktami, podczas gdy przyjął na siebie obowiązek opieki nad uczestnikami obozu, spożywał z nimi alkohol, a w obliczu tragedii podjął działania zmierzające do uniknięcia odpowiedzialności.

A. I., jak ustalił natomiast Sąd Rejonowy, założyła konto na portalu internetowym, po to aby namówić młodzież do ujawnienia faktycznych okoliczności związanych z utonięciem W. Ż. oraz informowała ich o konsekwencjach jakie mogą

ponieść za przekazanie w tym względzie nieprawdy. Czynności świadka nie miały zatem negatywnego wpływu na bieg sprawy, a z pewnością nie dezawuowały co do zasady wartości dowodowych samej A. I. ani tym bardziej osób uczestniczących w inkryminowanych wydarzeniach. Sąd Rejonowy zeznania świadka uznał bowiem za obiektywne źródło dowodowe, ale tylko w zakresie w jakim pozostały koherentne z pozostałym materiałem dowodowym. Jednocześnie Sąd wyraził dezaprobatę dla jej postawy, zwłaszcza wobec tego, że nie od razu ujawniła organom ścigania wszystkie znane jej okoliczności zdarzenia przekazane jej przez syna (s. 17 uzasadnienia).

Bezpodstawnie również obrońca dowodzi, jakoby Sąd II instancji nienależycie rozważył zarzut dotyczący rażącej niewspółmierności wymierzonej oskarżonemu kary za czyn z pkt 1. Przeczy temu treść sporządzonego uzasadnienia (patrz s. 17), gdzie wyraźnie akcentowano, że kara wymierzona M. W. w wymiarze 2 lat i 6 miesięcy nie budzi zastrzeżeń, gdyż uwzględnia wszystkie okoliczności jego obciążające oraz łagodzące, jest także karą zasłużoną i sprawiedliwą, respektującą zasady prewencji ogólnej i szczególnej. Na marginesie tylko przypomnieć należy, iż czyn przypisany oskarżonemu z art. 160 § 2 k.k. zagrożony jest karą od 3 miesięcy do 5 lat, a więc mija się z prawdą skarżący zwłaszcza gdy twierdzi, iż kara za ten czyn została wymierzona M. W. blisko górnej granicy ustawowego zagrożenia.

Bezzasadnie obrońca także zarzucił, że Sąd odwoławczy naruszył treść art. 46 § 1 k.k. poprzez zasądzenie od skazanego na rzecz oskarżyciela posiłkowego środka kompensacyjnego w postaci zadośćuczynienia za doznaną przez niego krzywdę. Wyjaśnić od razu należy, że jak wynika z treści wyroku, Sąd Okręgowy rozstrzygnął na podstawie art. 46 § 1 k.k. w związku ze skazaniem M. W. za czyn z pkt. I aktu oskarżenia, czyli za czyn z art. 160 § 2 k.k. w zb. z art. 155 k.k. w z. z art. 11 § 2 k.k., nie zaś jak mylnie twierdził obrońca, za czyn od którego popełnienia został on uniewinniony (z pkt. II aktu oskarżenia, czyli z art. 162 § 1 k.k., mający polegać na nieudzieleniu pokrzywdzonemu pomocy). Środek kompensacyjny, o jakim mowa w art. 46 § 1 k.k., może być oczywiście orzeczonej na wniosek pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej, ale także przez sąd z urzędu. Oskarżyciel posiłkowy R. Ź. tymczasem – jak podkreślił Sąd Okręgowy - złożył na piśmie wniosek o orzeczenie środka kompensacyjnego i został on ujawniony na

rozprawie 22 czerwca 2023 r. Sąd Rejonowy nie rozstrzygając zatem w przedmiocie tego wniosku dopuścił się naruszenia wskazanej normy prawa materialnego. Obowiązkiem Sądu odwoławczego stała się więc korekta zaistniałego uchybienia poprzez rozstrzygnięcie w przedmiocie środka kompensacyjnego, którego wysokość limitowana była rozmiarem krzywd związanych z uratą przez oskarżyciela posiłkowego syna, który jednocześnie odpowiadał wysokości jego roszczenia.

Przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia uwzględnia się winę sprawcę, charakter i rozmiar krzywd, czas trwania cierpień i ich rodzaj, również sytuację pokrzywdzonego, w szczególności czy na skutek czynu jego sytuacja osobista, majątkowa uległa pogorszeniu. Miarkowanie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę sytuacją majątkową sprawcy, czego najwyraźniej oczekuje w tej sprawie obrońca, byłoby natomiast sprzeczne z istotą rozważanej instytucji i nie może być stosowane na gruncie art. 46 § 1 k.k., na co Sąd Najwyższy już niejednokrotnie zwracał uwagę (zob. postanowienie SN z 11 maja 2012 r., IV KK 365/11, postanowienie SN z 10 października 2013 r., V KK 130/13), Należy też zauważyć, że Sąd Najwyższy w orzecznictwie cywilistycznym zajmuje stanowisko, że prawo miarkowania przewidziane w art. 440 k.c. ma zastosowanie wyłącznie do ustalania wysokości odszkodowania, nie zaś zadośćuczynienia (zob. wyrok SN z 23 lutego 2017 r., I CSK 121/16, wyrok SN z 30 lipca 2021 r., I CSKP 236/21).

Podsumowując stwierdzić zatem należy, że Sąd odwoławczy w sposób rzetelny przeprowadził instancyjną weryfikację orzeczenia Sądu I instancji, rozpoznał wszystkie zarzuty sformułowane w poszczególnych apelacjach, wyjaśniając w jakim zakresie i dlaczego nie wszystkie podlegały uwzględnieniu. Podał także przekonujące powody zamiany zaskarżonego orzeczenia, wyjaśniając przy tym dostatecznie podstawy wydanego na podstawie art. 46 § 1 k.k. rozstrzygnięcia.

Nie znajdując zatem postaw do uwzględnienia kasacji, postanowiono jak w pkt. I postanowienia, na podstawie zaś art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. orzeczono o kosztach postępowania kasacyjnego.

[J.J.]

[f.n]